

FOR ENDEN AF REGNBUEEN

NY BOG FRA SYDAFRIKA KONTAKT. UDKOMMER 1. NOVEMBER.

For enden af regnbuen

- Statusopgørelse på sydafrikansk

Midt i efteråret udgiver Sydafrika Kontakt en ny ambitiøs bog om post-apartheid Sydafrika. Titlen på bogen er: For enden af regnbuen - Social identitet og velfærd i det nye Sydafrika. Vi har snakket med en af redaktørerne, historikeren og Afrikaforskeren Hans Erik Stolten.

Hvad er ideen med en publikation i fuld bogstørrelse om Sydafrika netop nu?

Ja, overfladisk betragtet forekommer situationen i landet egentlig rimelig normal og stabil. Det er i det mindste det billede ANC-regeringen søger at tegne og redaktørernes indledningsartikel spørger da også, om Sydafrika nu bare er blevet et land blandt andre. Men vi kan se på strømmen af internationale publikationer, at interessen for at følge med i udviklingen i Sydafrika er usvækket. Over 30.000 danskere besøger landet hvert år. Sydafrika er et land, der fortsat fascinerer og engagerer mennesker i resten af verden. Samtidig med, at landet er en del af den tredje verden, udgør det også i sig selv et mikrokosmos, der kan illustrere mange af de globale problemer, vi står overfor med lærestykker om ind- og udvandring og social afgrænsning. Eller for at bruge et aktuelt udtryk: Global apartheid. Det nye Sydafrika blev født ud af en kamp for sociale forbedringer og ægte folkeligt demokrati. Der er stadig stor interesse for at fastholde den kollektive erindring om disse idealer i den videre udvikling og flere af forfatterne til vores bog mener jo, at regeringen har svigtet idealerne, presset af vestlig neoliberalisme.

Hvordan mener du selv, det går?

Siden overgangen til flertalsstyre har Sydafrika udviklet ideen om "regnbuenationen" hen mod en mere afrikanistisk vision, som præsident Mbeki har kaldt "afrikansk renæssance". Det virker som om, at afrikansk identitet og sydafrikansk nationalfølelse har fået en opblomstring, men måske fremmes denne etniske nationalisme mest for at dække over manglende resultater på det sociale område. Hvis man studerer nuancerne i regeringsdokumenter i tiden efter 1994, kan man konstatere et gradvist skifte fra at fokusere på strukturel ulighed, set som en følge af et uretfærdigt politisk-økonomisk system, over mod et fokus på fattigdom generelt, set som et uundgåeligt biprodukt af den nødvendige nationaløkonomiske strukturtilpasningspolitik, og senere også mod mere fokus på en eliterolle for afrikanere i erhvervslivet. Samtidig bliver

der nu lagt større vægt på afrikansk etnisk bevidsthed end på klassebevidsthed.

Om udviklingen har modsvaret det ofte proklamerede mirakel, eller i hvilket omfang den har været fejlbehæftet, er noget, som artiklerne i denne bog skal hjælpe med at afklare via kritiske og dybdeborende, men forhåbentlig også afbalancerede, vurderinger af den sydafrikanske regerings politiske og økonomiske valg. Kan Sydafrika stadig ses som en rollemodel for fredelig overgang til socialt demokrati. Det er væsentligt at undersøge. Set fra Norden er Sydafrika også interessant som et voksende middelklassemarked for sofistikerede produkter og en indgangsport til resten af Afrika. Også mentalt. Sydafrika rummer mange oplyste, engagerede mennesker, hvilket indbyder til kvalificerede diskussioner om udviklingsproblemer og mange vestlige institutioner har jo også oprettet samarbejdsaftaler med sydafrikanske partnere.

Hvordan er bogen blevet sat sammen?

Vi har været fire redaktører, hvoraf Gorm Gunnarsen og jeg er PhD'ere med speciale i Sydafrikas historie, desuden har Gorm samt de to øvrige redaktører, Patrick Mac Manus og Morten Nielsen, alle tidligere været formænd for SAK gennem mange år. Vi har hver for sig netværk i Sydafrika og har kunnet vælge mellem de bedste forfattere.

Hvem har skrevet bogens artikler?

Hvis man læser biografierne i bogens forfatterliste, bliver det hurtigt klart, at artiklerne er skrevet af en hel række af Sydafrikas mest fremtrædende samfundsforskere, akademiske debattører, fagforenings- og græsrodsaktivister, heriblandt også Sydafrikas nuværende kulturminister.

Det lyder skræmmende intellektuelt

SAK plejer jo at udgive oplysningsmaterialer og bøger på et journalistisk niveau. Nogle af artiklerne i denne bog er nok lidt dybere og mere analytiske. Vi har forsøgt at tilvejebringe et bredt billede af Sydafrikas øjeblikkelige situation ved at lade forskellige kvalificerede opfattelser komme til orde. Forfatternes undersøgelsesmetoder, holdninger og handlingsanvisninger afviger en del fra hinanden f.eks. i bedømmelsen af fattigdomsproblemet. Alt efter om det er universitetsfolk, uafhængige tænketankseksperter, frihedskampens veteraner eller repræsentanter for det nye "ultra-venstre".

Hvad handler bogen om?

Bogens første del indeholder artikler om den sociale situation i Sydafrika, derunder fattigdomsproblemernes omfang og fattigdommens indflydelse på befolkningens svindende deltagelse i demokratiet. Manglen på retfærdighed i sandheds- og forsoningsprocessen beskrives. Desuden behandles ANC-regeringens økonomiske politikker og makroøkonomiske modeller, samt den ideologiske strid omkring frihedskampens tabte idealer. Også den seneste strategi til fremtvingelse af større racemæssig retfærdighed, Black Economic Empowerment eller BEE tages op her.

ANCs udvikling fra frihedsbevægelse til dominerende regeringsparti beskrives herefter, mens andre artikler problematiserer opbygningen af den nye venstreoppositionens græsrodsorganisationer.

To af Sydafrikas kendteste uddannelsesforskere, har bidraget med helt forskellige artikler om de hverdagsproblemer, der konfronterer sydafrikanske unge i skoler, gymnasier og på universiteter. Også fornægtelserne omkring AIDS-problemets omfang undersøges.

Det lyder som et omfattende projekt.

Der var slet ikke plads i bogen til alle de gode artikler vi fik ind. En fuld engelsksproget udgave af bogen er publiceret som e-bog på Sydafrika Kontakts hjemmeside. Her kan artiklerne læses ubeskåret på originalsproget med fulde referencer og litteraturlister.

Denne web-udgave indeholder også statistiske analyser af fattigdommens geografiske fordeling i by og på land, samt en kortlægning af problemer i den offentlige service med at levere vand, el, boliger og sundhedsydelse. Pressefrihedens vilkår og racismens beståen i Sydafrikas liberaliserede medielandskab undersøges. Fagforeningernes udvikling fra massemobiliseringen mod apartheid til medspiller i politikformuleringen forklares. Også de store sydafrikanske konglomeraters ekspansive investeringspolitik overfor resten af Afrika behandles i den webbaserede udgave af bogen. *At the end of the rainbow? Social identity and welfare state in the new South Africa*, se